

Reichardt, elokuvan hiljainen mestari

R&A-festivaaleilla ajankohtainen taiteilijakuvaus *Showing Up* ei esitä luomista mystisenä inspiroitumisena vaan duunina, joka syö resursseja.

Anton Vanha-Majamaa

"OLE KILTTI, älä siteeraa sitä haastattelua! En tiedä miksi hän sanoi sen, mutta se vainooa minua", Kelly Reichardt parahtaa kiusantunut hymy kasvoillaan.

Ohjaaja antaa haastattelua Zoomin välityksellä kotoaan Portlandista. Olen juuri viitannut hänen luottonäyttelijänsä Michelle Williamsin Varietylle antamaan haastatteluun.

Siinä Williams kertoi, että saastaan kunniaa huolimatta Reichardt täytyy opettaa työseen elokuvan tekemistä, jotta hän saisi sairausvakuutuksen. Ohjaaja on opettanut Bard College -taidekoulussa vuodesta 2006.

Kehuja ja kunniaa on todella tullut. Kelly Reichardtia on kutsuttu amerikkalaisen elokuvan hiljaiseksi mestariksi. Hänen pieniä ja mietiskeleviä elokuviaan esitetään merkittävimmillä elokuvafestivaaleilla ja niissä nähdään Hollywood-nimiä Kristen Stewartista Jesse Eisenbergiin. Williams on työskennellyt Reichardtin kanssa jo neljästi.

Yhteistöistä viimeisin, kuvanveistäjän arjesta kertova draamakomedia *Showing Up*, sai ensi-ilmansa Cannesin elokuvajuhlien kilpasarjassa vuonna 2022. Suomessa sitä esitetään Rakkautta & Anarkia -festivaalilla.

Reichardt sanoo, että hän on aina tehnyt ja tulee aina tekemään erilaisia töitä, eikä se ole mikään ongelma.

"Vuodet Bardissa ovat ajaneet minua eteenpäin. Opettamisen myötä käyn elokuvista keskustelua, jota en kävisi missään muualla."

Mutta se on totta, ettei tällaisilla elokuvilla rikastu.

SHOWING UPIN päähenkilö Lizzy yrittää keskittyä taiteeseensa, mutta arki tulee tielle. Suihkusta ei tule kuumaa vettä, mielen-terveysongelmista kärsivä veli (John Magaro) tarvitsee apua ja konttorihommat äidin (Maryann Plunkett) pyörittämässä taidekoulussa vievät aikaa.

Taiteilijakuvausena *Showing Up* on poikkeuksellinen, koska sen päähenkilö ei ole kaikkensa taiteelle antava ihmishirviö, eikä se esitä luomista mystisenä inspiroitumisena vaan duunina, joka syö resursseja. Lizzyin kohdalla resurssit ovat kuumaa vesi, raha ja ennen kaikkea aika.

"Aika on olennaisin asia. Aika on kaikki", Reichardt sanoo.



Ohjaaja Kelly Reichardt kuvattuna Chicagossa maaliskuussa.



Michelle Williams näyttelee kuvanveistäjä Lizzyä, joka valmistautuu näyttelyyn.

Hän ei koe olevansa Lizzy, mutta samaa heissä on. Molemmat tekevät pieniä teoksia, usein naisista, ja tienaaavat leipänsä muulla.

Aika on olennaisin asia. Aika on kaikki.

REICHARDTIN DIY-henkinen esikoiselokuva *River of Grass* (1994) valittiin aikanaan Sundancen elokuvajuhlille. Kriitikot kehuivat, mutta festivaalipyörityksen jälkeen hiljeni. Seuraavan vuosikymmenen Reichardt yritti käynnistää elokuvahankkeita, ohjasi pari lyhyttä, teki hantti-

hommia ja yöpyi ystävien sohvilla. Silloin Reichardt tunsii ajan rajallisuuden syvällä sisässään.

"Kun en saanut elokuvia tehtyä, olin hyvin tietoinen jokaisesta vuodesta, joka valui ohitse", hän sanoo.

Kakkoselokuva *Old Joy* valmistui vuonna 2006 täditä saadun 30 000 dollarin perinnön turvin. Tuottajana toimi arthouse-ohjaaja Todd Haynes, jonka kanssa Reichardt oli ystävästynyt.

Intiimi tutkielma ajasta, elämänvalinnoista ja miesten ystävästä oli ohjaajan läpimurto. Sen jälkeen Reichardt on päässyt kuvaamaan 2-3 vuoden välein. Budjetit ovat liikkuneet sadoissa tuhansissa, parhaimmillaan ehkä parissa miljoonassa dollarissa. Vertailun vuoksi *Barbi*en budjetti oli 145 miljoonaa.

"Minulla ei ole isoja agendaa, jonka haluaisin saavuttaa ennen kuin kupsahdan. Olen päässyt

ilmaisemaan itseäni. Tykkään tehdä töitä, tykkään rutinaista."

TASAISESTA työtahdista huolimatta Reichardt ei luota töiden jatkuvan. Taide-elokuva on iäissä kriisissä.

"Elokuvat ovat kalliita. Matalinkin budjetti on paljon jonkun rahaa. Ja vaikka pitäisi vyön kuinka kireällä, levittäjän täytyy silti käyttää rahaa, että kukaan tietää elokuvan olevan olemassa."

Kulttuurikentällä ei ole puhuttu neljän kuukauteen muusta kuin *Barbiesta* ja *Oppenheimeristä*, ohjaaja päivittelee. Hän on yllyttynyt, ettei juuri kukaan tunnu kritisoivan tapaa, jolla megaelokuvat ovat dominoineet sekä keskustelua että valkokankaita.

"Ne ovat osa valtavaa markkinointikoneistoa, mutta niitä myydään taiteena. Ja kaikkea tätä vain juhlustetaan. Elokuvantekijänä mietin, mitä tällainen tekee ihmisten odotuksille tulevien elokuvien suhteen."

Katsojat eivät ole palanneet teattereihin koronan jälkeen, eikä *Barbi*en menestys tiuku taide-elokuviin. Reichardt tekee elokuvansa valkokankaalle, mutta yksikään niistä ei ole tuottanut teattereissa edes kahta miljoonaa.

"Jos teet elokuvia varastetusta maidosta (*First Cow*) tai siipensä satuttaneesta linnusta (*Showing Up*), et voi pitää itsestään selvänä, että raha ilmestyy jostain."

OLEMME puhuneet haastattelusta ikävistä asioista, rahasta ja bisneksestä. Loppuun haluan kysyä Reichardtilta elämästä.

Eläimet näyttelevät hänen elokuvissaan monenlaisia rooleja. Ne ovat ihmisen ystäviä, kuten *Old Joyssa* ja *Wendy and Lucyssa*, joissa Reichardt edesmenyt Lucy-koiraa näyttelee, mutta myös työjuhtia, kuten antilännenelokuvassa *Meek's Cutoff* (2010). *First Cow'ssa* lehmä edustaa orastavaa karjateollisuutta, joka tulee muuttamaan sen elävästä olenosta liharesurssiksi.

Showing Upissa Lizzyin kissa hyökkää kyyhkyn kimppuun, ja taiteilija päätyy hoitamaan siipensä loukannutta pulua.

"Eläinten avulla voin kertoa hahmoista asioita ilman dialogia. Ihmiset suhtautuvat eläimiin eri tavalla kuin ihmisiin", Reichardt selittää.

Eläinten käyttämiseen vaikuttaa myös eläinrakas kirjailija Jonathan Raymond, jonka kanssa Reichardt kirjoittaa melkein kaikki elokuvansa. Raymondin kokemuksista syntyi *Showing Upin* puljuoni, ja Raymondilla on Reichardtin mukaan aina kissa sylissä.

Helppoa eläinten kanssa työskentelyä ei ole. *Showing Upissa* käytettiin useampaa kyyhkyä: yksi osasi lentää, toinen laskeutua, kolmatta pystyi pitämään sylissä. Ricky-kissaa näytteli kaksi kattia.

"Kaikki eläimet muuttavat tapaa jolla kuvaat. Ne hallitsevat kuvauksia."

► *Showing Up* nähdään Rakkautta & Anarkia -festivaalilla vielä sunnuntaina 24.9. Lisäksi Kino Reginassa esitetään lokamarraskuussa kaikki Reichardt aiemmat elokuvat.